

"Eğer çekirdek, sû-i mizacından dolayı, ona verilen cihazat-ı maneviyeyi toprak altında bazı mevadd-ı muzırrayı celbine sarf etse,.." Devamıyla izah eder misiniz?

"Evet, insan bir çekirdeğe benzer. Nasıl ki o çekirdeğe kudretten manevi ve ehemmiyetli cihazat ve kaderden ince ve kıymetli program verilmiş; ta ki toprak altında çalışıp, ta o dar âlemden çıkıp, geniş olan hava âlemine girip, Hâlıkından istidat lisanıyla bir ağaç olmasını isteyip, kendine layık bir kemal bulsun. Eğer çekirdek, sû-i mizacından dolayı, ona verilen cihazat-ı maneviyeyi toprak altında bazı mevadd-ı muzırrayı celbine sarf etse, o dar yerde, kısa bir zamanda, faydasız tefessüh edip çürüyecektir. Eğer o çekirdek, o manevi cihazatını, **Fâliku'l-Habbi ve'n-Nevânın** emri tekvînîsini imtisal edip hüsn-ü istimal etse, o dar âlemden çıkacak, meyvedar koca bir ağaç olmakla, küçücük cüz'î hakikati ve ruh-u manevisi büyük bir hakikat-i külliye suretini alacaktır."(1)

İnsanın mahiyetine konulan cihazların hepsi birer kudret mu'cizesidir; hepsi hikmetlidir ve hepsi insan için vazgeçilemez derecede ehemmiyetlidir. Cihazat denilince aklımıza öncelikle **göz, kulak, kalb, mide** gibi ana organlar gelir. Bunların hepsi ehemmiyetlidir. Ben misal olarak, pek önemsemediğimiz bir cihazdan kısaca söz etmek istiyorum. Bu cihaz kemik iliğidir. Doktorlarımızın ifadesine göre bu akıl almaz ilahi fabrikada, bir saniyede yaklaşık üç milyon alyuvar üretilmektedir.

İnsan ruhunda doğru-yanlış, hayır-şer her işi yapabilme istidadı mevcuttur. Ancak, bunları yanlış yolda kullanan kişi, zamanla yaptığı yanlışa müptela olur. O yanlış, onda mizaç haline gelir.

Bu derste dünya hayatı toprak altına benzetilmiştir. Toprak âleminde istidadını yerinde kullanan çekirdekler, hava âlemine ağaç olarak çıktıkları gibi, bu dünya hayatında da kendisine ihsan edilen maddi ve manevi sermayelerini istikamet üzere kullananlar "**cennete layık bir kıymet**" almış olarak âhirete giderler. Aksine hareket edenler ise mizaçlarını bozarak "**cehenneme ehil olacak bir vaziyete**" girerler.

قَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى ayet-i kerimenin bu kısmının meali "**taneleri ve çekirdekleri çatlatan** (yarıp filizlendiren)" şeklindedir. Ayetin tamamının meali ise şöyledir:

“Şüphesiz Allah, taneyi ve çekirdeği yarıp filizlendirendir. Ölüden diriyi çıkarır. Diriden de ölüyü çıkarandır. İşte budur Allah! Peki (ondan) nasıl çevriliyorsunuz?” (En’âm, 6/95)

Ayet-i kerime, öldükten sonra dirilme hakkındadır. Taneler ve çekirdekler toprak altında parçalanmakla yok olmuyorlar, aksine yeni bir hayat için filizleniyor ve bir süre sonra yeryüzüne daha mükemmel olarak çıkıyorlar. O hâlde, insanların ölmeleri ve bedenlerinin yer altında parçalanmaları bizleri rahatsız etmemeli. Zira çekirdeğin ölümü bir başka hayatı netice verdiği göre, elbette insanın ölümü de ahirette o ebedî âleme münasip yeni bir hayatı meyve verecektir.

Bu derste konunun ahiret boyutu ele alınmadığı için, ayet-i kerimenin de tamamı nakledilmemiştir.

Allah, bir çekirdeğin sünbüllenmesini bazı esaslara bağlamıştır. Bir çekirdek ağaç olmak istiyorsa, kâinattaki evamir-i tekviniye denilen ilahi kanunlara uymak zorundadır. Bu kanunların lazımı olarak toprağa atılacak, orada parçalanacak, kendisine su verilecek, belli bir süre bekleyecek ve sonunda maksadına erecektir. Aynen bunun gibi, insanın manen terakki etmesi de bazı şartlara bağlanmıştır. Bu şartlar konunun devamında açıklanmaktadır.

1) bk. [Sözler, Yirmi Üçüncü Söz, İkinci Mebhas.](#)